



Георги Карасимеонов, Милен Любенов (Ред.)

# БАРОМЕТЪР

## Политическите партии в България

Година 11, брой 3  
Юли – Септември 2011

■ Изборите ще се проведат в напрегната обстановка, поради силно изострените отношения между управляващи и опозиция. Предизборната кампания на местно и особено национално ниво ще мине под знака на противопоставянето на ГЕРБ от всички парламентарно представени партии, които с изключение на ДПС, издигнаха свои кандидати за президент.

■ Президентските избори са много важни за ГЕРБ, тъй като ще представляват де факто оценка на тяхното управление. Победа за кандидатите на партията ще затвърди позициите на правителството. Загуба на изборите обаче може да доведе до засилване на натиска от страна на опозицията и до ново прегрупиране на политическите партии в страната по линията подкрепа-опозиция на ГЕРБ.

■ Социологическите проучвания показват, че на този етап Плевнелиев има преднина пред останалите кандидати. Това обаче съвсем не означава, че изборите са предрешени. Големият въпрос пред Плевнелиев е дали ще съумее да изгради имидж на национален политик по време на кратката предизборна кампания, на човек способен да се справи с предизвикателствата на президентския пост.

■ Президентските избори ще очертаят перспективите за развитие на БСП през следващата година и са особено важни във вътрешнопартиен план. Ивайло Калфин е фигура, която не среща еднозначна оценка сред електората на БСП. С номинирането на Стефан Данаилов за вицепрезидент обаче консолидирането на левия електорат изглежда изпълнима задача. Негативен резултат за БСП, особено загуба от Кунева, ще засили вътрешните противоборства в партията и ще стане повод за надигане на опонентите на Станишев.

## СЪДЪРЖАНИЕ

Съдържание.....	1
1. Политическата ситуация.....	2
2. Състояние и развитие на партийната система .....	3
2.1. Тенденции в дясното политическо пространство .....	4
2.1.1. ГЕРБ.....	4
2.1.2. Атака .....	5
2.1.3. Синята коалиция .....	6
2.1.4. РЗС .....	7
2.2. Тенденции в парламентарната опозиция.....	8
2.2.1. БСП .....	8
2.2.2. ДПС .....	9
3. Общественото мнение .....	10
4. Основни изводи и прогнози .....	10

## 1. Политическата ситуация

Политическата ситуация през изминалото тримесечие се определяше главно от приближаващите местни и президентски избори. Вече са ясни основните претенденти за президентския пост. В Централната избирателна комисия (ЦИК) бяха регистрирани общо 18 кандидат-президентски двойки.

Най-големи шансове имат кандидатите на ГЕРБ – Росен Плевнелиев, на БСП- Ивайло Калфин, и Меглена Кунева, участваща на изборите като независим кандидат. По-всяка вероятност нито един от кандидатите няма да може да спечели на първи тур и вота ще се реши на балотаж. Росен Плевнелиев води класацията във всички социологически проучвания и изглежда сигурен участник в балотажа. Засега Калфин и Кунева са с близки позиции, което прави борбата между двамата много оспорвана.

Кунева продължава да налага образа си на надпартиен кандидат и цялата ѝ реторика е насочена към критика на партиите, независимо от нейната доскорошна обвързаност с НДСВ. Неоднократно тя заявяваше, че не търси партийна подкрепа, въпреки че досега в страната изборите винаги са се печелели от партийни кандидати. Кунева обаче разчита на крайното разочарование на българите от партиите и се надява стратегията ѝ като независим кандидат да ѝ донесе успех. На този етап тя залага на срещи с избирателите из цялата страна. В хода на кампанията Меглена Кунева получи подкрепата и на Симеон Сакскобургготски, който заяви, че избирателите трябва да гласуват за личности, а не за партиите и техните кадри.

Президентските избори станаха за пореден път повод за размисъл за прерогативите на държавния глава и вероятно това ще бъде една от темите на предизборната кампания. Подобно на своя предшественик Желю Желев, прези-

дентът Първанов се обяви за увеличаване на президентските прерогативи. Според него е необходима конституционна промяна, чрез която президентът да може да свиква референдуми. Освен това той счита, че трябва да бъде увеличена тежестта на президентското вето.

И тези избори поставиха на дневен ред темата с купуването на гласове. Разследващи журналисти разкриха редица схеми за купуване на гласове в няколко региона на страната. Това показва, че и на тези местни избори тази порочна практика няма да бъде прекратена, въпреки криминализирането на тези деяния в Наказателния кодекс. За първи път на избори досега се създава съвместно звено между МВР, ДАНС и прокуратурата с цел да бъде гарантирана законността на изборите и предотвратяване купуването на гласове.

Опасенията за злоупотреби на изборите стават все по-големи. От опозицията дори отидоха по-далеч, като изразиха съмнения за възможни фалшификации и натиск по време на изборите поради това, че министърът на вътрешните работи Цветан Цветанов е шеф на предизборния щаб на ГЕРБ. Изразени бяха опасения, че полицията може да бъде използвана политически с цел манипулиране на вота. От ДПС дори призоваха за участието на чуждестранни наблюдатели на изборите.

Лидерът на БСП Станишев окачестви работата на общинските избирателни комисии като непрозрачна и в разрез с разпоредбите на Изборния кодекс. Според него тяхната работа се дирижира от партийните централи на ГЕРБ и Атака. По думите му общинските избирателни комисии са подчинени на местните ръководства на ГЕРБ. Според Станишев постоянно се създават пречки за регистрация на листи на партии от опозицията и на кандидати за кметове – независими или на други политически сили.

От Синята коалиция също обвиниха управляващите в опити да влияят на вота.

Повод за това стана решението на общинските изборителни комисии в Монтана и Добрич, където отказаха регистрацията на техните кандидати. В Плевен Найден Зеленогорски се наложи да се кандидатира с регистрацията на Българска нова демокрация. Без неговото знание в общинската изборителна комисия негови опоненти регистрираха коалиция „За Зеленогорски“. Зеленогорски заяви, че ще си потърси правата в Страсбург.

В средата на юли парламентът отхвърли внесения от БСП и ДПС вот на недоверие към кабинета „Борисов“ насочен към „провалите“ във вътрешната политика. Със 143 гласа „против“, 91 „за“ и един „въздържал се“ третият вот на недоверие не успя да „свали“ правителството. В подкрепа на управляващите гласуваха депутатите от ГЕРБ, Атака и 12 независими народни представители. Опозицията разкритикува политиката по вътрешна сигурност и обществен ред, отложеното присъединяване към Шенгенското пространство, полицейщината и нарушаването на основните човешки права.

Поредният доклад на Европейската комисия, публикуван през юли, констатира за пореден път липсата на убедителни резултати в борбата с корупцията по високите етажи на властта и липсата на прозрачност и надеждност при назначенията в съдебната власт. В доклада е изразено сериозно безпокойство от отчетността на съдебната власт и се прави препоръка за създаване на механизми за подобряване на борбата с организираната престъпност. Обект на критики стана и практиката МВР да получава дарения от физически лица и фирми.

След критиките в доклада на Европейската комисия за даренията в МВР, бе взето решение тази практика да бъде прекратена. Остава обаче възможността общините да правят такива дарения. От опозицията заявиха, че това ще бъде заобиколен начин, чрез който физически

лица и бизнесмени ще продължат да финансират полицията.

Въпреки критиките на Европейската комисия за назначенията в съдебната власт, с гласовете на ГЕРБ и Атака във Висшия съдебен съвет бяха назначени спорни фигури като Кирил Гогов и Нестор Несторов.

Въпреки че България изпълни техническите критерии за влизане в Шенген, проблемите с корупцията станаха повод Холандия и Финландия да наложат вето на приемането на страната в шенгенското пространство. Отлагането на членството на България в Шенген стана повод за взаимни нападки между управляващи и опозиция и изглежда ще бъде използвано в хода на предизборната кампания.

Румен Петков от БСП заяви, че отлагането на членството в Шенген е преди всичко провал на българската дипломация и отговорността за това е на министъра на вътрешните работи Николай Младенов. Меглена Кунева призова за поемане на политическата отговорност и подаване на оставки.

Николай Младенов отговори на критиките с обяснението, че отлагането на членството е „изключително несправедливо“. Според него то се дължи на вътрешнополитическата ситуация в Холандия и Финландия и на несвършена работа на предишните правителства.

## **2. Състояние и развитие на партийната система**

Развитието на партийната система в страната ще зависи изключително много от резултатите на президентските и местните избори. Преструктурирането на отношенията между основните политически сили вече е в ход и след изборите ще бъдат очертани много по-ясно новите съюзи и блокове между партиите.

## 2.1. Тенденции в дясното политическо пространство

Ситуацията в дясното пространство става все по-динамична. Изборите превърнаха десните партии в конкуренти не само на национално, но и на местно ниво. Голяма промяна се очертава в Синята коалиция, чието бъдеще е поставено под въпрос след изостряне на отношенията между СДС и ДСБ.

### 2.1.1. ГЕРБ

Номинирането на Росен Плевнелиев за кандидат-президент на ГЕРБ изглежда логично с оглед развитието на политическата ситуация през последните месеци. Плевнелиев е човекът с най-висок рейтинг сред всички министри в правителството и от партията се надяват, че това ще им донесе успех. Преди да стане министър на регионалното развитие и благоустройство Плевнелиев се е занимавал със строителен бизнес в България и Германия. От 2007 г. е член на управителния съвет на Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България. От 2008 г. е член на борда на директорите на Американската търговска камара. Преди да влезе в правителството на Борисов Плевнелиев никога не се е занимавал с политика. Дори и като министър той винаги е повтарял, че не е политик, а експерт, който разбира от строителен бизнес.

За вицепрезидент от ГЕРБ бе номинирана Маргарита Попова – министър на правосъдието.

Плевнелиев заяви, че като президент би работил усилено за привличане на чужди инвестиции в страната в рамките на Съвета за икономическа политика към президента. За да се случи това обаче според него е необходимо в страната да има работещо правораздаване. На второ място, Плевнелиев сочи подобряването на административното обслужване чрез създаване на електронно правителство.

По думите му електронното правителство е едно от ефективните средства за пресичане на корупцията в ниските етажи на властта и в администрацията. Ако бъдат приложени всички тези мерки ще се стигне до подобряване на бизнес-средата.

Непосредствено след като кандидатурата на Плевнелиев бе обявена, неговото име бе замесено в скандал. Повод за това стана публично изказване на Цветан Цветанов, че през 2007 г. трима тогавашни общински съветници в София са поискали от Плевнелиев 500 хил. евро, за решение, свързано с „Бизнес парк София“. По това време Плевнелиев е бил представител на немската фирма „Линднер“, отговаряща за изграждането на бизнес парка. Информацията, огласена от Цветанов, постави въпроса защо нито той, нито Плевнелиев са съобщили за поискания подкуп на правораздавателните органи. Прокуратурата заяви, че ще се самосезира и ще направи проверка по случая.

Тази тема веднага беше подета от БСП, откъдето заявиха, че в случая са замесени настоящи общински съветници от ГЕРБ. Кандидатът за кмет на София от БСП, Георги Кадиев оповести имената на тримата, като заяви, че те са казани от самия Плевнелиев на Петър Курумбашев, депутат от БСП и тогавашен съветник в Столична община. Имената, които оповести Кадиев са на общинските съветници – Орлин Иванов (зам.председател на Столичния общински съвет), Радослав Тошев и настоящият областен управител на София Данаил Кирилов. Тримата отхвърлиха изнесената информация и заявиха, че ще съдят Кадиев за клевета.

Плевнелиев заяви, че на него лично никой не му е искал подкуп, а е чул за това от трети лица. Цветанов така и не даде ясен отговор по случая, като единствено заяви, че постъпката му е била грешка. Бойко Борисов обвини опозицията, че създава компромати, но в същото време определи казаното от Цветанов

като гаф. Основният въпрос, на който така и не бе даден ясен отговор е защо тримата са получили възможност за кариерно развитие в ГЕРБ, след като е имало данни за подобен случай.

ГЕРБ направиха и две други спорни номинации на местните избори. В Ямбол партията застана зад кмета на града – Георги Славов от ГЕРБ, който има две осъдителни присъди на първа инстанция. Славов обжалва присъдите и това му позволява да се кандидатира отново. Подобна е и ситуацията в Сливен, където ГЕРБ подкрепи Йордан Лечков – по-късно осъден на три години условно на първа инстанция за извършени престъпления по служба с цел облага в полза на други лица, като щетите за бюджета на общината са за над 670 хил. лева.

От ГЕРБ направиха заявка, че на тези местни избори ще опитат да направят пробив в смесените райони – бастиони на ДПС. Това вероятно ще засили напрежението между ДПС и ГЕРБ не само на местно, но и на национално ниво.

Една от целите на ГЕРБ на тези местни избори е да спечели кметската надпревара в трите най-големи градове на страната – София, Пловдив и Варна. Очаквано Йорданка Фандъкова бе номинирана от ГЕРБ за втори мандат в столицата. В Пловдив кандидат-кмет ще бъде областния управител Иван Тодев, където ще се изправи срещу натоящия кмет Славчо Атанасов – на миналите избори подкрепен от ГЕРБ. Във Варна ГЕРБ подкрепиха кмета на града Кирил Йорданов, дългогодишен градоначалник, подрепян винаги досега от БСП.

В Бургас сегашният кмет на ГЕРБ Димитър Николов е с най-големи шансове за победа. Той се подкрепя и от Синята коалиция в града.

ГЕРБ издигна за кметове някои от своите депутати. Във Велинград кандидат-кмет е депутатът от партията Ангел Даскалов, участвал в предишните местни избори като независим кандидат. Друг

народен представител – Иван Алексиев е кандидатът за Поморие. В Гоце Делчев кандидатът на партията ще е депутатът Георги Андонов, а колегата му Светомир Михайлов – в Балчик. В Стара Загора кандидат ще е Живко Тодоров.

Сред областните управители, номинирани от ГЕРБ за кметове са русенският Пламен Стоилов, разградският Валентин Василев и шуменският Димитър Александров.

### 2.1.2. Атака

В началото на месец юли още един депутат напусна парламентарната група на Атака. Депутатът Стоян Иванов заяви, че прави това за да се разграничи от политиката, която води Волен Сидеров. Преди това парламентарната група беше напусната от други трима депутати – Валентин Николов, Кирил Гумнеров и Огнян Пейчев, които се разграничиха от действията на партията по повод сблъсъка между националисти и мюсюлмани пред столичната джамия Баня Башъ.

През това тримесечие Атака направи опити за разграничение от политиката на управляващите. Впечатлението, което остана обаче е, че това е част от предизборната тактика на партията, а реално подкрепата за ГЕРБ остава непроменена.

Волен Сидеров прочете декларация в Народното събрание, с която обяви преминаването на Атака в опозиция. Сидеров заяви, че неговата партия е дала подкрепата си за правителството на Бойко Борисов с идеята „да бъдат доброжелателен партньор“ на ГЕРБ, но това не се е случило. Сидеров е на мнение, че управлението на ГЕРБ е застрашено от провал, ако не отговаря на националните интереси.

Според лидера на Атака икономическата ситуация в България се влошава, а голяма част от населението е изправена на прага на бедността. Той посочи, че по конституция България е социална държава, а това означава да не бъде разслоена на много бедни и малко богати, а да има

баланс на доходи и стабилен стандарт на живот сред всички българи. Според Сидеров, ако политиката, която води ГЕРБ не се промени, ако данъчната система не започне да работи за гражданите, а не за едрия капитал, ако не се прекратят договорите с чуждите монополи, които източват парите на България, то срывът на ГЕРБ ще бъде гарантиран така, както се е случило и с НДСВ.

В същото време обаче Атака подкрепи кабинета при гласуването на вота на недоверие през юли.

По време на своята предизборна кампания Волен Сидеров посочи национализма като единствената доктрина, която може да управлява страната в интерес на народа. Според него в България на национализма се гледа с недоверие, но практиката е показала, че в Европа подобни настроения се засилват, тъй като хората искат повече суверенитет и национализъм. Докато в съвременна Европа вече преобладават настроенятията против отварянето на континента за бежанци и емигранти, в България се говори за неолиберализъм, за по-малко държава и пазарна икономика, „превърната в престъпно заграбване“, според Сидеров. Затова от „Атака“ ще настояват да има повече държавна намеса в интерес на хората. Сидеров отново лансира тезата за връщане на държавната собственост върху основни отрасли на икономиката като енергетика и др.

Едно събитие изглежда ще промени политическата кампания на Атака. В края на месец септември в с. Катунца (Пловдивска област) роднини на известния ромски лидер т.нар. Цар Киро прегазиха с автомобила си българин, което стана повод за сблъсъци и безредици в селото. Този случай веднага бе използван от Волен Сидеров по време на предизборната кампания за извличане на политически дивиденди. Сидеров призова своите опоненти на президентските избори да излязат на дебат за ромската престъпност и мерките за нейното разрешаване.

### 2.1.3. Синята коалиция

В навечерието на президентските и местните избори отношенията между СДС и ДСБ се изостриха. Въпреки че определиха на предварителни избори кандидатурата си за президент, СДС и ДСБ няма да участват във формата „Синята коалиция“ на президентските избори. До това се стигна, след като СДС започна преговори с новосъздаденото ОДС (Общност на демократичните сили), където влизат Съюз „Радикали“ на Евгений Бакърджиев, „Гергьовден“ на Любен Дилов, Съюз на свободните демократи (ССД) на Стефан Софийански и Демократическата партия на Александър Праматарски, за подкрепа на техния кандидат-президент Румен Христов.

От ДСБ обвиниха СДС, че нарушават предварителните договорености между двете партии и настояха, че ако формата на коалицията за участие в президентските избори се разшири, то тогава ОДС трябва да оттегли Стефан Софийански като кандидат кмет на София и застане зад Прошко Прошков, който спечели вътрешните избори на Синята коалиция в столицата. ОДС отказа да направи това. Според ДСБ участието на Софийански на изборите в София на практика е насочено срещу Прошко Прошков, тъй като това ще доведе до разцеление на десните гласове. От СДС така и не дадоха ясен коментар по казуса „Софийански“, въпреки че фактически Прошко Прошков се явява и кандидат на СДС, съгласно подписаното споразумение с ДСБ и резултатите от вътрешните избори, които двете партии проведоха.

В резултат на това ДСБ отказа да участва при регистрацията на Румен Христов за кандидат-президент в Централната избирателна комисия (ЦИК). По този начин се стигна до регистрацията на нова коалиция – Съюз на десните сили. В нея влязоха няколко малки десни формации, начело със СДС. Сред тях са членовете на ОДС, Български демократически форум и Обединени земеделци с лидер Петя Став-

рева, Радикалдемократическата партия, Българската социалдемократическа партия и Българска нова демокрация.

От ДСБ заявиха, че ще изпълнят споразумението със СДС, няма да регистрират свой кандидат за участие в президентските избори, и ще подкрепят Румен Христов.

Новосъздадената коалиция излезе с декларация, че президентските избори са реална възможност за възстановяване на истинското дясно пространство в българската политика. Стефан Софийски отправи обвинения към лидера на ДСБ Иван Костов, че с поведението си за пореден път разделял десницата в България, но така и не даде отговор защо отказа да изтегли кандидатурата си за кмет на София.

Лидерът на СДС Мартин Димитров окачестви дясната коалиция за президентските избори като безпрецедентно обединение на автентичната десница в България.

Обективният анализ обаче показва, че СДС ще си партнира с партии, които имат крайно ограничен електорален потенциал и едва ли ще допренесат за по-висок резултат на Румен Христов на изборите. В същото време избирателите на ДСБ едва ли ще подкрепят Румен Христов, въпреки декларацията на ръководството на партията.

Като кандидат за вицепрезидент, подгласник на Румен Христов, бе определен Емануил Йорданов от СДС – бивш министър на вътрешните работи в кабинета на Иван Костов. През последните години Йорданов бе излязал от активната политика.

Ситуацията около СДС и ДСБ ще се отрази като цяло и на представянето на Синята коалиция на местните избори. Отношенията между двете партии в много райони на страната остават напрегнати. В редица областни градове СДС и ДСБ подкрепиха различни кандидати за кметове и няма да участват в общи листи за общински съветници. На други места, като Варна например, също има сериозно напрежение между двете партии. Всичко това може

да доведе до една неефективна кампания и ниски резултати за техните кандидати.

Разпределението на местата и подреждането на листата за общински съветници на Синята коалиция в София също доведе до напрежение между двете партии. ДСБ настояваше разпределението на местата в листите да отговаря на резултатите от предварителните избори в София, които бяха спечелени от партията на Костов. От СДС застъпиха идеята за паритетно представителство. Едва в последния ден от срока за регистрация на листите в ЦИК, ръководствата на столичните организации на двете партии постигнаха консенсус, след като СДС се съгласи с исканията на ДСБ.

#### 2.1.4. РЗС

След като издигна Атанас Семов за кандидат-президент, РЗС номинира Поля Станчева, бивш директор на Българското национално радио и общински съветник в София от ГЕРБ за вицепрезидент. Станчева не е член на ГЕРБ, но бе избрана от листата на партията. В момента е сред критиците на ГЕРБ и на управлението му. Станчева заяви, че е приела номинацията на РЗС, защото е убедена, че на България е нужна нова конституция и промяна на модела на управление. Тя изрази разочарованието си от ГЕРБ с мотива, че управляващите не са имали нито волята, нито желанието да променят модела на управление. Според нея ГЕРБ са продължили недопустимите корупционни практики, като типичен пример за това Столичната община.

Изненадващо листата на РЗС за общински съветници в София бе оглавена от Мартин Заимов, кандидат за кмет на София, издигнат от ДСБ и СДС на миналите избори и настоящ общински съветник в столицата. РЗС заяви, че ще подкрепи кандидатурата на Прошко Прошков за кмет на София, а Мартин Заимов сподели, че именно тази подрепа е причината, поради която е приел да бъде водач на листата.



На проведената Национална конференция на партията в средата на месец септември лидерът на РЗС, Яне Янев, за пореден път заяви, че основната цел на партията е приемането на нова конституция. РЗС предлага редица промени, повечето от които са популистки. Сред промените, за които ще се бори партията, са намаляване броя на депутатите от 240 на 100; премахване на техния имунитет и привилегии; създаване на механизъм за тяхното отзоваване. РЗС настоява без имунитет да бъдат и съдиите и прокурорите в страната.

Проектът на РЗС предвижда и реформи в съдебната власт с цел повишаване на нейната ефективност и независимост. Така например една от промените е премахване на политическата квота във Висшия съдебен съвет. РЗС ще се бори и за по-големи правомощия на президента, като право на законодателна инициатива, силно президентско вето, право за насрочване на референдуми.

## **2.2. Тенденции в парламентарната опозиция**

Отношенията между БСП и ДПС ще зависят преди всичко от това, дали ДПС ще подкрепи Ивайло Калфин и Стефан Данаилов на президентските избори. Подкрепата на ДПС е важна за БСП, тъй като тя може да наклони везните за отиването на балотаж.

### **2.2.1. БСП**

След продължителен процес на вътрешни номинации, БСП издигна за кандидат-президент Ивайло Калфин. Той е настоящ евродепутат, бивш вицепремиер и министър на външните работи в кабинета „Станишев“ (2005-2009). Калфин получи подкрепата на близо 60% от членовете на Националния съвет на БСП. При тайния вот за него гласуваха 72 души, а за другия основен конкурент за номинацията – Янаки Стоилов – 35 .

Калфин заяви, че дебатът в предстоящите президентски избори трябва да бъде съсредоточен около функциите на държавния глава и върху това с какво той може да допринесе за развитието на обществото. Калфин изрази опасение, че ако се продължава със стила, наложен от ГЕРБ на „потъпкване на независимостта на институциите“, има опасност президентската институция „да се смачка и да се превърне в една второстепенна институция“.

Калфин е на мнение, че не трябва да се разширяват правомощията на президента. Той смята, че „бъдещият президент трябва да потърси национално съгласие по дългосрочните проблеми, по основните им рамки, на които смяната на властта да не влияе. На президента трябва да се гледа като на човек, който търси съгласие по сериозни въпроси между основните политически сили, но е изключително важно той да потърси мнението на гражданското общество, било то с референдум, било с всички други форми.“

Отношението в БСП към Калфин не е еднозначно. През 1997 г. той напусна партията и се присъедини към Българската евролевица на Александър Томов. Дори и в момента той не е член на БСП. Поради това част от твърдия електорат на партията не изпитва големи симпатии към него. Освен това Калфин взе участие в създаването на президентския проект АБВ, което не срещна одобрението на определени групи в БСП.

Именно поради това в БСП съществуваха опасения, че Калфин няма да може да привлече целия електорат на левицата и може дори да не стигне до балотаж. Последните социологически проучвания показват, че дистанцията между него и Меглена Кунева е много малка.

Това стана и причина за номинирането на Стефан Данаилов за вицепрезидент. Бившият министър на културата в кабинета на Станишев беше едно от предложенията в БСП за президентския пост,

но той категорично отказа да се кандидатира. Стефан Данаилов е един от най-популярните български актьори и една от емблематичните фигури в БСП. С неговата кандидатура се цели консолидиране на целия електорат на левицата.

През изминалото тримесечие се изясниха въпросителните относно политическото бъдеще на президента Първанов след края на мандата му като държавен глава. Първанов заяви, че възнамерява да се завърне обратно в БСП. Президентът отбеляза, че няма да става отново лидер на партията, нито ще се кандидатира за депутат, а ще помага на БСП за консолидацията на левицата в България.

Връщането на Първанов в БСП означава, че в партията могат да възникнат вътрешнопартийни борби между различните групи в нея. Кръгът около лидера Станишев е скептичен в намерението на Първанов да се върне в партията и разглежда това като заявка и претенция за лидерския пост. В същото време групата около Румен Петков, близък до президента, се надява да възстанови позиции.

Първанов не случайно обяви своите намерения в навечерието на изборите. Създаването на АБВ и подозренията, че след края на неговия мандат той ще създаде нова партия, разколебаваха симпатизантите на левицата. Със заявката за връщане в БСП, Първанов консолидира левия електорат преди изборите.

### 2.2.2. ДПС

Очаквано ДПС не издигна свой кандидат на президентските избори. От партията все още не са обявили публично дали ще подкрепят някой от останалите кандидати. От ръководството на ДПС обявиха, че за тях основен приоритет са местните избори, а президентските остават на заден план.

В София ДПС ще се яви на изборите заедно с „бизнес-партията“ на Христо Ковачки „Лидер“. Двете партии регистрираха в Общинската избирателна комисия

коалицията „Либерален алианс за София“. Още на миналите парламентарни избори се коментираше близостта между двете формации и това, че ДПС всъщност стои зад идеята за създаването на „Лидер“. Сега чрез този съюз в София, ДПС прави опит за първи път да получи представителство в Столичния общински съвет.

В повечето от смесените райони на страната ДПС традиционно издигна свои кандидати за кметове. В някои региони ДПС подкрепи кандидатите на левицата. Така например във Варна ДПС застана зад кандидата за кмет на БСП, Борислав Гуцанов. Във втория по големина град в страната – Пловдив, ДПС издигна за кандидат-кмет депутатката от движението, Петя Раева.

ДПС се споразумя за сътрудничество и със Софийски и Бакърджиев от новосъздаденото ОДС. В някои региони на страната двете формации ще имат общи кандидати. Възможна е дори и подкрепа на структури на ДПС за кандидата за президент Румен Христов в някои региони на страната, поради близостта на кандидата за президент на десницата и зам.председателя на ДПС, Христо Бисеров.

ДПС гледа с голямо внимание на местните избори, защото продължават опасенията сред кръгове в партията, че е възможен отлив на гласове заради действията на Касим Дал и Корман Исмаилов. В средата на август стана известно, че Касим Дал започва сътрудничество с Единната народна партия (ЕНП) на Мария Капон за президентските и местните избори. Дал и Капон заявиха, че тяхното сътрудничество ще бъде дългосрочен проект, чиято цел е създаване на нова дясна алтернатива в България. Двамата обявиха, че във всички 264 общини на страната ще регистрират листи на ЕНП, а на някои места ще подкрепят други десни кандидати за кметове.

### 3. Общественото мнение

Проучване на социологическата агенция Алфа рисърч, проведено между 8-15 септември, показва, че кандидатът за президент на ГЕРБ Росен Плевнелиев на този етап получава най-голяма подкрепа. За него биха дали гласа си 38,5% от обявилите, че ще гласуват на изборите. След него се нареждат кандидатът на левицата Ивайло Калфин с 23,5% и независимата Меглена Кунева – 18,4%.

Останалите кандидати за президент нямат шансове за стигане до балотаж. По около 4% подкрепа получават лидера на Атака, Волен Сидеров и кандидатът на СДС, Румен Христов. За Атанас Семов от РЗС биха гласували 2,5%, а за Красимир Каракачанов от ВМРО – 2,2%.

На този етап 59% от избирателите изразяват намерение да гласуват за президент, а 62% – за местна власт.

Проучването на Алфа рисърч показва, че потенциалът на Росен Плевнелиев се доближава до профила на симпатизантите на ГЕРБ. Забелязва се обаче, че Плевнелиев получава подкрепа сред интелектуалците и хората със свободни професии, където управляващите губят позиции. Освен това Плевнелиев привлича и хора, определящи се като десни, докато ГЕРБ стои повече в центъра.

Подкрепата за Ивайло Калфин до голяма степен се припокрива с електората на левицата. Очаква се кандидатурата на Стефан Данаилов за вицепрезидент още повече да консолидира и сплоти левия електорат.

Най-разнородна, но и най-неопределена е подкрепата за Меглена Кунева. Около 14% от подкрепящите я се определят за центристи, 19 на сто – за леви, а 24 на сто – за десни.

Проучването на Алфа рисърч показва безпрецедентно слабо доверие към Народното събрание – едва 5 % от българите оценяват положително дейността на

парламента. Агенцията отчита това като най-ниската точка на доверие, измерена през последните 15 години.

Ниско остава доверието и към основните политически партии в страната и техните лидери. Премиерът Бойко Борисов продължава да има най-висока подкрепа от 30% сред лидерите на парламентарно представените партии, следван от лидера на БСП Сергей Станишев с одобрение от 16% от избирателите. Доверието на останалите политически лидери е в рамките на 6-7%.

Без промяна от началото на годината остава отношението към президента Георги Първанов в края на втория му мандат. Той получава доверието на 28% от гражданите, докато 27% са тези, които го оценяват негативно. 45% от хората дават неутрална оценка.

Отношението към правителството продължава да е доминирано от отрицателни оценки – 36% неодобрение срещу 20% одобрение, което показва, че няма съществена промяна в сравнение с началото на лятото.

### 4. Основни изводи и прогнози

1. Изборите ще се проведат в напрегната обстановка, поради силно изострените отношения между управляващи и опозиция. Предизборната кампания на национално ниво ще мине под знака на противопоставянето на ГЕРБ от всички парламентарно представени партии, които с изключение на ДПС, издигнаха свои кандидати за президент.

Провеждането на местните и президентските избори на една дата вероятно ще повиши избирателната активност.

Съмненията за злоупотреби на изборите и купуването на гласове ще съпътстват предизборната кампания. На този етап лисват ефективни механизми и достатъчно политическа воля за отстраняване на това крайно негативно явление.

2. Президентските избори са много важни за ГЕРБ, тъй като ще представляват де факто оценка на тяхното управление. Победа за кандидатите на партията ще затвърди позициите на правителството. Загуба на изборите обаче може да доведе до засилване на натиска от страна на опозицията и до ново прегрупиране на политическите партии в страната по линията подкрепа-опозиция на ГЕРБ.

Социологическите проучвания показват, че на този етап Плевнелиев има преднина пред останалите кандидати. Това обаче съвсем не означава, че изборите са предрешени. Основното предизвикателство пред Плевнелиев е дали ще съумее да изгради имидж на национален политик по време на кратката предизборна кампания, като човек способен да се справи с предизвикателствата на президентския пост. Плевнелиев няма политически опит, винаги е определял себе си като експерт, който разбира от строителен бизнес. Поради това се нуждае от сериозна подготовка по време на кампанията и особено на предизборните дебати, където ще се изправи срещу далеч по-подготвените политически Кунева и Калфин. Именно кампанията ще бъде основния фактор, който може да наклони везните в една или друга посока.

Основната цел на ГЕРБ на местните избори е да спечели големите градове на страната и голяма част от областните центрове. В София Фандъкова е фаворит за кметкия стол, но вероятно ГЕРБ ще загуби мнозинството си в Столичния общински съвет.

3. В сравнение с предходните местни избори, Атака ще загуби позиции. Скандалите около партията и напускането на цели партийни структури в редица градове на страната неминуемо ще окажат своя ефект. В Бургас, където Атака получаваше едни от най-високите си изборни резултати, заради подкрепата на телевизия СКАТ и нейния собственик Валери Симеонов, вероятно ще

претърпи провал. Симеонов създаде своя политическа партия, която по-всичко личи ще има по-голямо предствителство в Общинския съвет на Бургас от Атака.

Волен Сидеров също ще бъде много далеч от резултата, който постигна на предишните президентски избори, когато бе на балотаж. На тези избори подкрепата за него е в рамките на 3-4%.

В навечерието на изборите Атака все повече се затваря в кръга около лидера Сидеров и не може да намери пътя към спиране на спада на подкрепа за партията. Въпреки колебливите опити за еманципация и критики към правителството през последните месеци, Атака продължава да подкрепя ГЕРБ, а това обезличава политически партията.

4. Договореностите между СДС и новото ОДС силно изостриха отношенията в Синята коалиция. Решението на Мартин Димитров да потърси подкрепата на Софийански и Бакърджиев не изглежда оправдана, въпреки заявления стремеж за получаване на по-широка подкрепа и обединение на дясното. Електоралният потенциал на партиите, които влязоха в новото ОДС е незначителен и едва ли ще допринесе за по-доброто представяне на кандидата за президент Румен Христов. Дори напротив, постъпката на СДС ще демотивира избирателите на ДСБ да подкрепят Румен Христов.

Това, което се случва в Синята коалиция изглежда има един друг по-дълбок замисъл – изолация на ДСБ и Иван Костов. Интерес от това има ГЕРБ, тъй като през последните месеци, Костов е един от най-големите критици на Борисов и управлението. На няколко пъти със свои изказвания през последните месеци Цветан Цветанов и Бойко Борисов показваха приятелско отношение към СДС и Мартин Димитров и атакуваха словесно Костов. Не е изключено между СДС и ГЕРБ да има споразумение за бъдещо сътрудничество, като цената на това е СДС да се дистанци-

ра от Костов. Възможно е тези разговори вече да са започнали.

5. РЗС прави опити за сближаване с десните формации и излизане от политическата изолация, в която изпадна от началото на годината. Подкрепата за Прошко Прошков на кметските избори в София трябва да бъде разглеждана в тази посока. Целта на партията на тези избори е да стабилизира разклатените си позиции. На този етап обаче перспективите за развитие на РЗС са негативни. Партията на Яне Янев все още не може да се отърси от имиджа, който си създаде, заради близостта си с Алексей Петров.

6. Президентските избори ще очертаят перспективите за развитие на БСП през следващата година и са особено важни във вътрешнопартиен план. Ивайло Калфин е фигура, която не среща еднозначна оценка сред електората на БСП. С номинирането на Стефан Данаилов за вицепрезидент обаче консолидирането на левия електорат изглежда изпълнима задача. Негативен резултат за БСП ще засили вътрешните противоборства в партията и ще стане повод за надигане на опонентите на Станишев. Намерението на Първанов да се завърне в БСП след изтичане на мандата му като държавен глава ще доведе до разместване на пластове в БСП и до ново прегрупиране на силите в партията. Загуба на изборите от Плевнелиев едва ли ще доведе до драми в БСП. Стигането до балотаж на Кунева, вместо на Калфин, обаче със сигурност ще има сериозни последици и вероятно ще доведе до промяна на лидерството в БСП.

7. Като регионална партия приоритетни за ДПС са местните избори, тъй като фундаментът на партията са местните структури. Те са основния механизъм, чрез който партията контролира своя електорат и създава солидна мрежа от патронажни структури. ДПС не само ще опита да запази позициите си в смесените райони, но и насочва своите стреме-

жи към разширяване на влиянието си. В тази връзка ДПС потърси сътрудничество с „Лидер“ в София, където двете партии се явяват в обща листа. На този етап възможността Касим Дал да отцепи гласове от ДПС изглежда минимална. Въпреки това от ДПС гледат с повишено внимание на новия съюз на Касим Дал и Мария Капон.

От ДПС още не са заявили кого ще подкрепят на първия тур на президентските избори, но по всичко личи, че основна цел за партията е Плевнелиев и ГЕРБ да не спечелят. Затова на евентуален балотаж те ще подкрепят кандидата, който ще се изправи срещу Плевнелиев.

За редакторите:

Професор, доктор на философските науки Георги Карасимеонов е директор на Института за политически и правни изследвания и главен редактор на списание „Политически изследвания“. От 1991 до 1998 г. е бил председател на Българската асоциация за политически науки.

Контакт: [ipls@dir.bg](mailto:ipls@dir.bg)

Доктор по политология Милен Любенов е преподавател във катедрата по политология на СУ „Св.Климент Охридски“

Контакт: [mlubenov@abv.bg](mailto:mlubenov@abv.bg)



#### Издател

Фондация Фридрих Еберт  
Бюро България  
ул. Княз Борис I 97  
1000 София, България  
Отговорен редактор:  
Марк Майнардус, директор

#### Заявки

e-mail: [office@fes.bg](mailto:office@fes.bg)  
Емилия Бургазлиева

Всички текстове са достъпни онлайн  
[www.fes.bg](http://www.fes.bg)

Мненията, изразени в тази публикация,  
принадлежат на автора/авторите и не  
отразяват непременно позицията  
на Фондация Фридрих Еберт.